

Eesti Arst 1922; 3

Urmas Siigur – Eesti Arst

Eesti Arsti kolmandas numbris on jätkatud ülevaadete avaldamist esimese Eesti Arstide Kongressi ettekannetest. Teine seksioon kandis pealkirja „Kliiniline ja eksperimentaalne meditsiin“ ning selles „kanti ette 7 päevakorra-kõnet, üle selle demonstratsioonid“. Avaettekande „Über akute gelbe Leberatrophie“ („Ägedast kollasest maksaatroofiast“) pidasid prof Ernst Masing ja prof Alexander Ucke Tartust. Ettekanne oli illustreeritud kahe lahangu materjalidega. Järgnes dr Leo Ernst von Lingeni ülevaade „Ueber die Fortschritte in der Gynaekologie u. Geburtshilfe in den letzten zwei Dezennien“ („Günekoloogias ja sünnitusabis tehtud edusammudest kahe viimase aastakümne jooksul“). Esimese ploki lõpetas dr Akseli Nikula Soomesti ettekandega „Die Alkoholverbrecher und ihre Behandlung nach dem finnischen Gesetz“ („Alkoholiõigusrikkujad ja nende kohtlemine vastavalt Soome õigusele“) Plokki lõpetavas saksa-keelses arutelus käsitleti vaid viimast ettekannet.

Järgnenud kaks ettekannet peeti eesti keeles. Dr V. Lellepi (tõenäoliselt on ajakirja sisse lipsanud trükiviga ja tegelikult oli tegu Konstantin Lellepiga, kes oli toona TÜ vaimu- ja närvihaiguste kliiniku assistent) ettekanne „Uuemad vaated homoseksualiteedi üle“ andis põhjaliku ülevaate toonastest arusaamadest koos ühe haigusjuhu kirjeldusega. Kokkuvõtvalt arvas autor, et „Homoseksualiteet ei ole mitte ainult sündimisest saadik olev konstitutsionaal-anomaalia, ta võib ka pärast omandatud saada“. Aleksander Audova Tartust kandis ette uurimuse „Lihaste atrofeerumisest tegevusetuse tagajärjel“. See oli selles seksioonis ka ainuke tõeliselt eksperimentaalne uurimus, viidud läbi küülikutel. Hinnanud lihasmassi

kaotust kõõluse või närvi läbilõikamise järel, tuli autor järeldusele, et „atroofia on niihästi tenotoomia kui ka neurotoomia korral tingitud inaktiviteedist“. Selline seisukoht polnud toona mitte üldlevinud arusaam.

Ettekannete osa lõpetasid dr Benno Richard Ottow ülevaatega „Über die Bedeutung der Innersekretorischen Funktion des Eierstocks für den menstruellen Phasenwechsel des Endometriums“ („Munasarjade sisesekretoorse funktsiooni tähtsus endomeetriumi menstruaalfaasi muutustes“) ja dr A. Buck ettekandega „Сомнабулистическая состоянія“ („Somnabuulsed seisundid“), mis sisaldas ka kolme haigusjuhu kirjeldust.

Järgnes demonstratsioonide osa, mis kuulus selgelt eksperimentaalse meditsiini valdkonda. Näidati katseloomade mikro- ja makropreparaate.

„Kell 1.05 min. l., pääle selle kui päevakord tervelt läbi võetud, lõpetas aujuhataja prof. T. Laitinen koosoleku, tänades kõnelejaid huvitavate ettekannete eest“.

Lisaks kongressi materjalidele jagus märtsinumbrisse ka teaduskirjutisi ja uudiseid. Nii jätkus prof Karl Schlossmanni artikkel „Kõhutõve taud Eestis ja võitlus selle vastu“. Lõpule sai jaanuarinumbris alanud lugu dr Guido von Samson-Himmelstiernist. Tartu Ülikooli närvikliiniku assistent Romeo Peterhofi artikkel „Tagajärjerikas ravitsemine kahel tetanus'e juhtumisel seerumipritsimise läbi subarahnoidaalruumi“ sisaldas lisaks haigusjuhtude kirjeldustele ka ülevaadet valitsenud teetanuseravi meetoditest. „Nimetud literatuuri andmed tõendavad ka omalt poolt, et see eitav vaade seerumiga arstimise pääle tetanuse juures, mis juba 1900 aastast kestab, praegusel ajal järsult lootusrikkamaks muutunud on, suuri seerumi doose

tarvitades ja seljaüdi kanaalidesse ehk erguharudesse seda pitsides“.

Rubriigis „Referaadid“ on dr Aadu Lüüs vahendanud pediaatriaajakirjas Zeitschrift für Kinderheilkunde ilmunut. Dr Rudolf Degkvitzi artikkel „Über Versuche mit Masern rekonvaleszenten serum“ („Uuringutest leetri tervendava seerumiga“) käsitleb laste immuniseerimist paranevate leetrihaigete seerumiga. Leetrid olid ja on raske kuluga nakkushaigus. „Umbkaudsete arvamine järele sureb Saksamaal 30.000 last iga aasta leetritesse. Nendest võiks immuniseerimise abil 26.000 päästa. See oleks ilus teaduse võit“. Praegu teame, et leetrite vaktsiini loomiseni oli jäänud veel 40 aastat.

„Kirjanduse“ rubriigis on toodud ajakirja Duodecim sama aasta jaanuarinumbrisi sisukord ja teade, et „Kauni ja väärtusliku kingina on „Duodecim“ annetanud oma nooremale vennale (Eesti Arstile) kõik oma senini ilmunud 37 aastakäiku, üle selle võõrakeelsed „Acta“ ja populaarsed „Terveyshoito“ aastakäigud“.

„Kroonikas“ mälestatakse kaht „arsti kohuse ohvrit“, kellest üks arst „suri lõikuse juures saadud verekihtituse tagajärjel“ ning teine „haigetelt saadud plekilise soetõve läbi“. Veel saab sealt teada „Eesti arstide kongressi ja väljanäituse puhaskasust, mis seniste andmete põhjal kuni 290.000 margani ulatab“ ja et sellest „15.000 marka järgmise kongressi fondiks, 150.000 marka — kongressi materjalide trükis avaldamise kuludeks „Eesti Arstis“ ja ülejääv osa puhtastkasust tervishoidlise muuseumi kapitaliks“ plaanitakse suunata, samuti edukast doktoritöö kaitsmisest Tartu Ülikoolis ja Muuli leprosooriumi taasavamisest.

Eesti Arsti 1922. aasta märtsi number on leitav Eesti Arsti kodulehelt <https://eestiartst.ee>.